

Interjú Szarka Gáborral¹

Kancellár úr, mik voltak pályafutásának az NKE-integrációt megelőző állomásai?

Ehhez vissza kell nyúlni az 1990-es évhez. A rendszerváltozáskor én a budapesti Piarista Gimnázium végzős diákja voltam, ott érettségiztem, és tulajdonképpen egy családi beszélgetésben merült fel, hogy esetleg a katonai pályát válasszam. Eredetileg tanár szerettem volna lenni, de aztán úgy alakult, hogy a katonai főiskola felé fordultam. A Kossuth Lajos Katonai Főiskolára vettek fel Szentendrére. Amikor az alapkiképzés folyt, mindvégig élt bennem egyfajta bizonytalanság a pályaválasztásommal kapcsolatban, hisz piarista diákként nem igazán erre a pályára készítették fel. Azután szép lassan megtaláltam a helyem, és összességében nagyon szép és izgalmas három évet töltöttem a főiskolán. Megszerettem a fegyelmet és a rendet, rengeteget tanultam, aminek eredményeként végül 1993-ban kiváló hallgatóként, tehát főhadnagyként avattak tiszté. Abban az időszakban ugyanis a kitüntetéses oklevéllel végzetteket rögtön főhadnaggyá avatták, vagyis nálam így a hadnagyi rendfokozat kimaradt. Ezért az akkori rend szerint elsők között hívtak be elbeszélgetésre az első tiszti beosztással kapcsolatban, így katonai zsargonnal szólva „csókos” helyek közül is választhattam volna. Én azonban fontosnak tartottam, hogy egy végzettségemnek megfelelő kezdő csapattiszti beosztás legyen az első kihívás. Így kerültem végül „kopasz” főhadnagyként Szombathelyre, az akkori Savaria Gépesített Lövészdandárhoz szakaszparancsnoknak, századparancsnok-helyettesnek. Kalandos három év volt, ugyanis a dandár akkoriban BMP–1 gyalogsági harcjárműre képezte a bevonult sorállományt, de én nem ide, hanem az egyetlen úgynevezett „harcoló” zászlóaljhoz kerültem, ami nagyon jó tapasztalatszerzésnek bizonyult. 1996-ban azután régi vágyam teljesült, és visszahelyeztek a tisztképzésbe, az alma materbe, a Kossuth Lajos Katonai Főiskolára, ahol hallgatói századparancsnok lettem. Később, 2001-ben a Honvédelmi Minisztériumba kerültem a Honvéd Vezérkarhoz, ahol először a Személyügyi Csoportfőnökségen, később a Haderőtervezési Csoportfőnökségen teljesítettem törzstiszti szolgálatot. 2008-ban lehetőséget kaptam, hogy elvégezzem a francia vezérkari tanfolyamot Párizsban, ahonnan

¹ Szarka Gábor 2010–2013 között honvédelmi miniszteri kabinetfőnök, 2011–2013 között az NKE FT tagja, 2016–2019 között pedig az NKE-campus főigazgatója volt. Az interjú 2022. április 7-én készült, a Színház- és Filmművészeti Egyetem kancelláriáján (Budapest, Infopark).

2009-ben ismét a tisztképzésbe tértem vissza, amikor is a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen kineveztek a teljes hallgatói katonai szervezetet és egyben a civil kollégiumot is vezető hallgatói tagozatparancsnoknak. Ennek a szervezeti egységnek a keretében később létrehoztuk a Ludovika Hallgatói Zászlóaljat, a jelenleg már katonai szervezetként működő Ludovika Zászlóalj elődjét.

Ami a tanulmányaimat illeti, időközben elvégeztem a jogi egyetemet, később jogi szakvizsgát is tettem, a ZMNE-n biztonság- és védelempolitikai szakértői oklevelet szereztem, a már említett francia vezérkari tanulmányaimmal párhuzamosan pedig a párizsi Pantheon Egyetem² biztonságpolitikai mesterképzését is elvégeztem. 2010-ig tehát alaposan „felvérteztem magam” egyetemi végzettségekkel, illetve a kapcsolódó szakmai ismeretekkel, ami pedig a nyelveket illeti, franciául jól tudtam, és angolból is megvolt a felsőfokú nyelvvizsgám, de ez utóbbit sajnos kevésbé használtam, így a tudásom is passzívabb maradt, mint a francia.

A ZMNE-s munkakörömben ért 2010-ben Hende Csaba akkor újonnan kinevezett honvédelmi miniszter felkérése, hogy legyek a kabinetfőnöke. És pontosan ettől a pillanattól kezdve vált érdekessé az egyetem átalakításának az ügye is, hisz ott szolgáló tisztként és a tisztképzés ügyét egyébként is mindig kiemelten kezelő vezetőként különös felelősséget éreztem ebben a kérdésben. Ami az alaphelyzetet illeti, a korábbi katonai főiskolákat integráló ZMNE volt ekkorra már a tisztképzés egyetlen intézménye. A közös közszolgálati képzési koncepció kapcsán itt azonban muszáj a későbbi történések szempontjából nagyon fontos ügyre kitérni, amely körülbelül fél évvel korábbra nyúlik vissza.

A ZMNE akkoriban egy jól működő egyetem volt, amely alapvetően katonai irányultságú képzőhelyként kereste a lehetőségeket, hogy a felsőoktatási térben hogyan tudná civil képzésekkel kiszélesíteni oktatási portfólióját. Ez egyébként akkreditációs szempontból is fontos feladata volt a mindenkori egyetemi vezetésnek. Önmagában a tisztképzés és -továbbképzés nem adott ugyanis elegendő számú hallgatót ahhoz, hogy a stabil önállóság hosszú távon is fennmaradhasson, mindenképpen fontosnak tűnt a nyitás a civil szféra felé. Azután az építkezés és a nyitás megtört, amikor az akkori rektort a rendőrség bilincsben vitte el az egyetemi irodájából. Az eset súlyos presztízsvesztést okozott, amelyet az egyetem nem is nagyon tudott később kiheverni.

Igen, ez 2010 februárjában történt.

Ekkor közel voltak már a választások, így nagyon komoly kommunikációs csapás volt ez a ZMNE-nek, és természetesen ettől kezdve de facto nem volt rektora az intézménynek.

² Université Paris-Panthéon-Assas.

Hende miniszter urat még abból az időszakból ismertem, amikor Szombathelyen szolgáltam. Tudott rólam, én is tudtam róla, és ő úgy gondolta, hogy aktív ezredesként alkalmas lehetek a kabinetfőnöki feladatok ellátására. A pozíció jellege miatt én akkor formálisan leszereltem a honvédségtől, és civil kormánytisztviselő lettem. Mivel a ZMNE-ről jöttem, nyilván beszélgettünk, hogy milyen kiutak lehetnek a Zrínyi számára abban a kényes helyzetben, amelybe a rektor letartóztatásával került. Megkerülhetetlen kérdés volt, hogy ki legyen az új vezető, hogyan legyen egyáltalán tovább. Ismertem egy régi koncepciót, amely a ZMNE képzési portfóliójának bővítése érdekében arra irányult volna, hogy a Rendőrtiszti Főiskola valamilyen módon integrálódjon a Zrínyibe. Ezt az elképzelést – legalábbis én így tudom – a rendőri vezetés elutasította, mert az a rendészeti képzés szakmai önállóságának feladását jelentette volna az értelmezésük szerint. Nem beszélgettem akkor erről senkivel, csak a miniszter úrnak említettem ezt azt elképzelést, mint egy lehetséges irányt.

Ezekből a beszélgetésekből bontakozott ki egy még nagyobb szabású, átfogóbb koncepció, mely az RTF mellett a Corvinus Egyetem államigazgatási karának (vagyis a korábbi Államigazgatási Főiskolának) a bevonását is előrevetítette egy integrált egyetem megalakításába, a ZMNE bázisán. Én úgy tudom, hogy Hende Csaba ezek után vetette fel kormányülésen ezt az elég merész elképzelést, ahol nyitott fülekre talált az ötlet, a többi meg már történelem. Természetesen már akkor úgy gondolkoztunk, hogy az új egyetem a három terület (katonai, rendészeti, közigazgatási) egyenrangú együttműködése lesz, tehát nem szoros értelemben vett integrációra kerül sor. Ez az alapelv a rendészeti vezetést is megnyugtatta, hogy ebben a formában nem vesz el a képzésük szakmai önállósága.

Első lépésként a konkrét integrációs folyamat beindításában érdekelt három minisztérium (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, Belügyminisztérium, Honvédelmi Minisztérium) kijelölt egy-egy személyt, amivel megalakult egy előkészítő munkacsoport. Ez működött tovább az integrációt biztosító jogszabály elfogadását követően az új egyetem Fenntartói Testületként. Hende miniszter úrtól miniszteri biztосként én kaptam a megтisztelő feladatot, hogy a HM-et képviseljem ebben a munkában, míg a KIM Kis Norbertet, a BM pedig Janza Frigyes tábornokot jelölte.

A kezdetektől világos volt, hogy a formálódó egyetem három teljesen egyenrangú partner együttműködésével valósul meg. Tehát az új intézmény nem vertikális, hanem horizontális integrációval jött létre a ZMNE jogutódjaként. És ebből következően már korán eldőlt az is, hogy három önálló karral fog működni.

Tehát a HM-ben, szakmai beszélgetések során fogalmazódott meg az egyetem létrehozásának az ötlete, ez lenne az eredettörténet?

Azt nehéz lenne elvitatni, hogy a HM-ből jött az ötlet, ugyanis nekünk volt egy működő, akkreditált egyetemünk, mi „dobtuk be” a közösbe a legtöbbet, és a korábbi integrációs elképzelések is mindig a HM oldalán merültek fel. Azt hiszem, abban nincs is vita, hogy az elgondolást egyértelműen a honvédelmi miniszter vetette fel a kormányban. Igazából Hende Csabát lehet úgy tekinteni, mint aki az ötletet a legmagasabb szintre vitte. Nekünk valamilyen választ kellett adnunk a ZMNE morális válságára, melyet a rektor rendőrségi ügye idézett elő. Pusztá előremenekülésnek mégsem mondanám, ami történt, mert az idő egyértelműen minket igazolt. Olyan megoldással vágtuk át a ZMNE válságával kialakult „gordiuszi csomót”, amellyel végül minden érintett nyert.

Nyilvánvalóan aki belülről ismeri honvédséget, az pontosan tudja, hogy a ZMNE a katonák szemében mindig is amolyan állam az államban volt. Ez azt jelenti, hogy a maga működési törvényei szerint folytatta a képzéseket, miközben sokszor az volt a katonák érzése, hogy az egyetemnek nincs valós szakmai együttműködése a tiszteket végzés után befogadó alakulatokkal. Mindig is létezett egyfajta szakadék a honvédség és a mindenkorai tisztképzést végző intézmény(ek) között, ami a ZMNE időszakában tűnt talán a legmélyebbnek. Amikor annak idején kikerültem a Kossuth Lajos Katonai Főiskoláról, már akkor is azzal kezdték a befogadó alakulatnál szolgálók, hogy „felejtsd el, amit a főiskolán tanultál, majd mi megmutatjuk, hogy működnek itt a dolgok a való világban”. Mindig is létezett tehát az a szemlélet, amely szerint a képző intézmények nem a tényleges tiszti létre készítik fel a hallgatókat, hanem úgymond „burokban” nevelik őket.

A ZMNE egyébként nagyon jól felépített egyetem volt, Szabó Miklós professzor úr remekül összerakta még annak idején, ez elvitathatatlan. Nem is lett volna semmi gond egészen odáig, amíg rektorutódának büntetőügye miatt a vezetési és morális válság ki nem alakult az egyetem körül. Még az is lehet, hogy minden ment volna tovább a ZMNE-vel, ha akkor, 2010-ben nem ezzel a helyzettel nézünk szembe.

Nyilvánvalóan alaposan áttekintették a Zrínyi helyzetét, és az új koncepciótól függetlenül is keresték a megoldást a „rektorválságra”.

A rektor nélkül működő egyetem felügyeletével Hende miniszter úr miniszteri biztосként Deák János nyugállományú vezérezredest, míg az egyetem operatív irányításával átmenetileg Lakatos László tábornokot bízta meg, ezzel igyekeztünk átmenetileg megoldást találni a helyzetre.

Azért is merülhet fel külön kérdésként a Zrínyi képzéseinek áttekintése, mert az integrációs folyamatban, beleértve a törvényhozási szakaszt is, fontos érv volt a profiltisztítás. Nyilván megtörtént a képzések karakterét vizsgáló helyzetértékelés.

Az mindenki számára ismert volt, hogy a ZMNE kereste azokat a képzésbővítési lehetőségeket, amelyekkel az egyetem az önálló létét igazolni tudja, és elindultak különböző útkeresések. Ennek során egy idő után olyan kritikák fogalmazódtak meg katonai oldalról, miszerint a katonai képzések egyre inkább háttérbe szorultak a sokszor profilidegen, ám a képzési palettát színesítő és még bevételt is jelentő képzésekkel szemben. A képzési portfólió bővítése egyfelől szükségszerű volt, egy kis egyetem természetes működéséhez tartozik ugyanis, hogy keresi a továbblépés és fejlődés lehetőségeit. Ugyanakkor a ZMNE alapfeladata mégiscsak a tisztképzés volt, vagyis meg kellett hallanunk a katonai vezetésnek a katonai képzések háttérbe szorulásával kapcsolatos kritikáit is. A közszolgálati képzések integrációja erre a dilemmára is választ adott, vagyis miközben az új egyetemen a rendészeti és a közigazgatási képzések bevonásával jelentős és „természetes” képzésiportfólió-bővülés történt, addig a megalakuló katonai karon végre lehetett hajtani egy jelentős profiltisztítást, aminek eredményeként itt legfőképpen a honvédség elképzelései szerinti tiszti felkészítést és továbbképzéseket lehet folytatni. A kép teljességéhez tartozik még a Ludovika Zászlóalj mint önálló katonai alakulat párhuzamos létrejötte is, amivel a tisztek katonai nevelése visszakerült a Magyar Honvédség feladatai közé.

Az igazsághoz tartozik ugyanakkor az is, hogy az átalakulást a katonák egy része visszalépésnek tekintette, miután a tisztképzés az önálló egyetemi lét helyett egy nagy közszolgálati egyetem egyik karává zsugorodott. A rendészeti vonal ezzel szemben úgy értékelte, hogy tisztképzésük a főiskolairól egyetemi szintre lépett tovább (bár önálló intézményi létüket ők is elveszítették). A civil kar esetében ugyanakkor a kari keret megmaradt, az ő szempontjukból ezért nem volt jelentős a változás, lényegében „csak” egyetemet váltottak. Azt tehát nehezen dolgozták fel katonai oldalon, különösen is a ZMNE környékén szolgálók, hogy az önállóságuk, ez a fajta kicsit állam az államban állapot megszűnt, és van egy kiterjesztett, immár a kormány által közvetlenül felügyelt egyetem, amelyben nemcsak katonai döntések megérdekek lettek a meghatározóak, hanem egy nagyobb kormányzati érték- és érdekrendszer is érvényesül(t). Amire az volt ugye a mi válaszuk, hogy ilyen kiemelt kormányzati figyelmet, anyagi erőforrást és lehetőséget még soha nem kapott a katonai képzés, mint ettől kezdve, miközben a katonai képzések feletti kontrollt nemhogy elveszítette volna a katonai vezetés, hanem éppen ezáltal tudott az megerősödni – és itt a Ludovika Zászlóalj megalakulására is gondolok.

A legelején persze még nem tudtuk, hogy ennek a merész koncepciónak milyen fogadtatása lesz. Az azonban, hogy egy ágazati minisztériumi érdek milyen

szinten tagozódik be az összkormányzati érdekekbe, fontos kérdés. Én tizenkét év után úgy látom, hogy a konstrukció minden várakozást felülmúlóan sikeres lett, a kormánynak ugyanis ez egy megfelelő és hatékony konstrukció a közszolgálat teljes spektrumára vonatkozó képzési és továbbképzési elképzeléseinek érvényesítésére. Az egyetem egyre inkább bekerült a közélet és a felsőoktatás vérkeringésébe, és egyben fontos igazodási ponttá vált. Ha a történet logikáját nézzük, akkor tudja mindenki, hogy egy új egyetem alapítása és építése vagy akár egy modellváltás nem hoz – és nem is hozhat – rövid időtávot tekintve átütő eredményt, a tényleges sikerek egy hosszabb távú építkezés eredményeként érnek be. Alapvető és stratégiai jelentőségű átalakítások esetében véleményem szerint körülbelül öt-tíz év elteltével lehet ténylegesen értékelni az átalakítás sikerességét, amikor már kikerültek a munkaerőpiacra az első olyan végzett hallgatók, doktoranduszok, szakemberek, akik teljes képzési idejüket az átalakult intézmény keretei között töltötték.

Nézzük, hogy hová fejlődött az NKE ez alatt a tíz év alatt. Beszélhetnék számos nagy léptékű fejlesztésről – bár sajnos egy kicsit már kevésbé látok rá a jelenlegi helyzetre –, de azért kívülről nézve is jól látszik, hogy kis túlzással minden második nap nyilatkozik fontos társadalmi, biztonságpolitikai vagy közéleti témában egy olyan szakértő, aki a közszolgálati egyetemen tanít. Tehát élhet egy kép a társadalomban, hogy van egy egyetem, amely látható, amelynek vannak szakértői, civilek, katonák, rendőrök együtt készülnek választott hivatásukra a köz szolgálatára érdekében. Emellett pedig mindenki megtarthatta a saját szolgálati kultúráját, hisz éppen ez adja ennek az egyetemnek a mindentől különböző karakterét. Nem hiszem, nem gondolom, hogy ettől a katonatisztek képzése rosszabb lenne, sőt szerintem jobb lett, de ez már nyilván szakmai kérdés. Az elmúlt évtizedekben olyan irányba változott a világ, hogy egy katonatiszt feladatrendszere már bőven túlmutat a tiszta katonai feladatokon, a missziókban is együtt kell működnie helyi igazgatási emberekkel, rendőrökkel vagy éppen a helyi politika képviselőivel. De hozhatnám példaként a határvédelmet, a határőrizetet is, ami szintén egy tipikus közös „közszolgálati” feladat. Az, hogy a képzésben már megjelenik az együttműködés elve, és például közös közszolgálati modult végeznek (Ludoviceum), ahol megismerkednek egymás feladataival, vagy minden évben közös közszolgálati gyakorlaton vesznek részt, és így végzésük után is tudnak egymásról, mindez biztosan jó és pozitív, mivel növeli az állam működésének hatékonyságát. Minden állami feladat alapja egyre inkább az együttműködés, az együtt gondolkodás. E tekintetben az NKE megalapítása rendkívül innovatív és korszakalkotó megoldás volt, amelynek sikere szerintem minden előzetes várakozást felülmúlt.

A kezdeti kritikákat tehát megértem, minden változásnak – különösen, ha az ilyen mélyreható – mindig komoly ellenlábasai vannak. Értem a katonák kritikáját is, a ZMNE alapítóit is, értettem annak idején az azóta sajnos elhunyt Szabó Miklós tábornok úrét is. A ZMNE ugyanakkor fontos állomása volt az integráció-

nak, hisz annak előtte épp a ZMNE „olvasztotta magába” a korábbi katonai főiskolákat – megjegyzem, hasonló vagy még súlyosabb kritikák kereszttüzében. Csak éppen a ZMNE nem a „történelem végének”, hanem egy köztes állomásnak bizonyult: egy nagyobb, szélesebb közszolgálati képzési integráció előszobájává vált még akkor is, ha az alapítók ezt egyáltalán nem így gondolták.

Mikor beszélt először Hende miniszter úrral, illetve mikor lett kabinetfőnök?

Az akkori kormány megalakításával egyidejűleg, tehát 2010 júniusában lettem hivatalosan a kabinetfőnöke. A felkérés azonban már előbb megtörtént, kabinetfőnököt azért elég korán választ egy miniszter, vagyis a választások után nem sokkal már beszéltünk erről a beosztásról, tehát már jóval június előtt megkezdhettem a felkészülést a feladatra és a közös munkára miniszter úrral.

Az erről szóló első sajtóhír 2010. június 23-án került ki a nyilvánosság elé, a miniszter úr akkor beszélt erről először.

Így igaz. Ő a saját miniszterelnöki felkérése után nem sokkal, lényegében első kézből kérdezett meg engem, de beszélgetett Fodor Lajos nyugállományú vezérezredessel is, aki azután közigazgatási államtitkár lett, és konzultáltunk a már említett Deák Jánossal is. Nem mondom, hogy a közös egyetem gondolatát mindenki azonnal határozott lelkesedéssel fogadta, nyilvánvalóan egy idősebb tábornoknál vannak más szempontok is, de az biztos, hogy ez az ötlet viszonylag korán szóba került, és az is, hogy a koncepció formálódása során egyre nagyobb lett a támogatása.

Amikor én beszélgettem a miniszter úrral, mi akkor csak elvekről, megoldási lehetőségekről beszélgettünk, nem mondtuk ki, hogy ez egy közös „közzolgálati” egyetem lehetne, nem ez volt a legfontosabb kérdés. De hogy az hogyan fog létrejönni... Akkor még mindannyian a ZMNE-ben mint bázisban gondolkodtunk, sőt az NKE első rektora, Patyi András irodája is a ZMNE Hungária körúti campusán volt. Végül valóban ez a fajta jogutódlás valósult meg, hiszen a ZMNE volt az akkreditált egyetem, tehát más nem is lehetett a jogelőd.

Mi inspirálta éppen ezeknek a gondolatoknak a megfogalmazására, honnan merített? Esetleg a franciaországi tapasztalataiból?

Igazából a korábban már említett, de nem általam kitalált gondolat, a Rendőrtiszti Főiskolának az egyetembe történő esetleges integrációja volt a mag, amit én a miniszter úrnak vázoltam. Tehát ez részemről nem új ötletként merült fel, hogy lehetne egy ilyenfajta integráció. Tudom, mert a rendőr kollégák később el is mondták, hogy

ők ezt ebben a formában nem szerették volna, mert ez olyan integráció lett volna, amelyben ők a szakmai önállóságukat teljesen elveszítik. Vagyis nem ennek a típusú integrációnak a gondolata volt az újdonság. Az igazi innováció a közigazgatási rész beemelése volt a gondolkodásba, és az, hogy mi egyenrangú félként tekintettünk a két másik területre. Tehát amikor a Hende Csabával való beszélgetés során felmerült, hogy van egy ilyen elgondolás, ő ezt jónak tartotta, de hogy mi fog történni ezután, az nem volt előre megjósolható. Viszont elindult egy folyamat, elindult egy gondolkodás. Nem én találtam ki a közszolgálati egyetemet, véletlenül sem erről van szó, az már később a három minisztérium közös „terméke” lett, amely azután kormányzati támogatást kapott. De az biztos, hogy a későbbi döntések fonala ezekből a miniszter úrral folytatott beszélgetésekből indult ki.

A korábbi integrációs elképzeléseket a rendőri vezetés egyértelműen visszatartotta. Hogyan sikerült ezt 2010-ben átvinni? Volt-e részükről ellenállás?

Hangsúlyozom: a kulcs az egyenrangúság elve volt mindvégig. Az, hogy „egyenruhás” szempontból egy független szereplőt – a KIM miniszterét, Navracsics Tibort – bízták meg az előkészítéssel, valamint az, hogy érezhető volt egy nagyon erős kormányzati támogatás is, együtt sokat nyomtak a latba. Ha például azt mondta volna ki végül a kormány, hogy ezt nem támogatja, akkor – gondolom – nem indult volna el a folyamat alulról kezdeményezve. De elindult, és egy idő után a rendőri vezetés is érezkelhette, hogy itt nem beolvadás történik, hanem egyenrangú szereplők közös projektje valósul meg. Janza Frigyes tábornoknak elévülhetetlen érdeme volt abban, hogy átlátta és a BM felé hitelesen tudta közvetíteni azokat a szempontokat, amelyek a rendőri vezetés számára is garanciát jelentettek.

A konkrét munka elindulásával számos megbeszélésre került sor, ahova mindenki behozta a saját szempontjait, és igyekezett az érdekeit artikulálni. Fontos feladat volt például megtalálni egy olyan rektort, aki mindenki számára elfogadható. Úgy gondoltuk – ez megint csak garanciális feltétel volt az „egyenruhások” közötti egyensúlyozásban –, hogy a rektor legyen civil. Nyilvánvalóan ez is egy kompromisszum volt. A fegyveres testületek között a világon mindenhol jelen van egyfajta rivalizálás, tehát ez nem magyar sajátosság. Az azonban, hogy az NKE megalakításánál egy magasabb cél érdekében ezeket félre tudtuk tenni, megítélesem szerint egy kegyelmi pillanat volt. Sem előtte, sem utána nem ment volna ez ilyen simán, azt hiszem.

Ennek a kegyelmi pillanatnak az is része volt, hogy a rektori válság az új honvédelmi vezetés figyelmét elsődlegesen irányította rá a Zrínyire. Ezért beszélgettünk róla ilyen gyorsan, mert az elsők között merült fel mint megoldandó probléma. Biztos vagyok benne, hogy ha ez az öröklött helyzet nem állt volna fenn, és például a ZMNE-nek idő szerint van rektora, akkor semmi sem indokolta volna,

hogy az új honvédelmi vezetés prioritásként kezelje az intézmény helyzetét, és ez esetben az integrált egyetem gondolata sem merült volna fel, vagy legalábbis nem ilyen gyorsan. Ha minden rendben lett volna, nem a ZMNE sorsáról folytak volna ez első beszélgetések.

Ez nagyon fontos mozzanat, amely a folyamatban részt vevőkkel készített eddigi interjúink során még nem merült fel.

Ezek személyes eszmecserék voltak, nem tudott róluk mindenki. De nem is különösebben érdekes, ha egy felkért kabinetfőnök a leendő miniszterrel beszélget ügyekről, és ha ez a konkrét téma nem kerül ilyen magas szintre, és nem indítja el a már ismert folyamatot. Az nyilvánvaló volt, hogy a rektori ügy miatt létezett egyfajta soron kívüli probléma, de hogy ennek milyen járulékos hatása lett, és hogy az új kormányzat honvédelmi minisztere kénytelen-kelletlen ennek megoldásával kezdte működését, az nem volt széles körben ismert. Nyilván lehetett volna más kimenetele is a Zrínyi ügyének, ha például nem talál egyetértésre az integráció ötlete, vagy felmerül egy alkalmas rektorjelölt, akinek a személyében konszenzus van, esetleg egyszerűen csak a megoldandó ügyek sokasága eltereli a figyelmet az egyetemről, hátrébb helyezi a prioritások sorában. Sok mindennek kellett tehát együtt állnia, hogy most az NKE megalakulásának 10. évfordulójáról beszélgethessünk.

Összességében a ZMNE egy jó koncepció alapján összerakott egyetem volt, amely biztosította a Magyar Honvédség tiszti utánpótlását, igaz, változó minőségben. Ha egy tárcának van egyeteme, az nagy érték, tehát azt senki sem vitatja el, hogy összehozni és integrálni a katonai főiskolákat nagy teljesítmény és hatalmas feladat volt. Kezdetben önálló katonai főiskolák voltak, amelyekből aztán a ZMNE főiskolai karai lettek, végül jött a teljes integráció. Ezt a folyamatot én belülről követhettem végig, ott voltam az integráció valamennyi állomásánál, amelyek eredményeképpen elértünk a teljes integrációig a ZMNE-vel.

2009-ben lezajlott a ZMNE-n egy akkreditációs eljárás, amelynek konklúziójaként azt állapították meg, hogy az adott keretekkel 2017-ig biztosítható a képzés minősége. Ez sem arra utal, hogy romokban hevert az egyetem.

Nem, azt valóban nem lehet mondani, hogy romokban hevert volna, sőt... Hogy kereste az útját, az igaz. A képzési portfóliót kellett bővíteni, stabilizálni a létszámokat – valószínűleg ez utóbbi vonatkozásban merült fel a Rendőrtiszti Főiskola integrációja is –, de véleményem szerint mindenképpen a vezetői válság, a rektor büntetőügye volt a kulcsmozzanat, amely soron kívül ráirányította az új honvédelmi vezetés figyelmét az intézményre, és áttételesen a tisztképzés ügyére.

A jelen konstrukciót kiváló szakemberek jó irányba vitték, a mindenkori fenn-tartók részéről pedig mindig kiemelt figyelmet kapott az NKE ügye. Mára egy nagyon erős, mondhatni meghatározó állami intézménnyé alakult, amelynek a képzései biztosítják a stabilitását és a közszolgálatban dolgozó, szolgáló szakemberek utánpótlását.

Ehhez kapcsolódóan: ahhoz, hogy ezt meg lehessen csinálni, szükséges elem volt a KIM mint csúcsminisztérium és annak delegáltjaként Kis Norbert jelenléte, aki ugyancsak fajsúlyos szereplője volt a 2010 augusztusában induló megbeszéléseknek.

Adva voltak a szereplők: ön, Janza tábornok úr és Kis Norbert. Kiket vontak még be az előkészítésbe?

Hogy ki kit hozott, kit hallgattunk meg – nyilvánvalóan a közigazgatási területen Imre Miklóst, az RTF részéről Sárkány Istvánt, illetve a ZMNE-ről Padányi Józsefet, akkor még ezredesként, vagy éppen a már többször említett Deák Jánost. Ha az NKE-hez vezető integráció nem jött volna létre, akkor esetleg Lakatos László tábornok úrnak lett volna legnagyobb esélye a rektori címre a ZMNE-n. Szervezeti és személyi téren is több elképzelés, lehetséges megoldás merült fel, miközben párhuzamosan folytak az egyeztetések az esetleges integrációról is.

Hogy emlékszik vissza ezekre a tárgyalásokra – a jellegükre, légkörükre, tartalmukra?

Azt tudom, hogy én az első pillanattól kezdve jól éreztem magam ebben a közegben. Mindenkin láttam, hogy egyfelől érti a feladatot és annak jelentőségét, másfelől pedig az is látszott, hogy ha lesznek is viták – mert rengeteg vita volt –, ebben a felállásban hatékonyan fogunk és tudunk egy cél érdekében dolgozni. Akár Janza tábornok úrra, akár Kis Norbertre gondolok, elképesztően jól működtünk együtt meglátásom szerint. Nyilván részletekbe menő viták voltak, de soha nem volt olyan pillanat, hogy akkor most felállunk az asztaltól, mert ez biztosan nem fog működni, ezt mi nem tudjuk megcsinálni, majd innentől valaki vegye ezt át tőlünk. Nagyon jó és nagyon termékeny időszakként éltem meg ezt. Soha nem volt olyan érzésem, hogy akár egyikkel, akár másikkal ne tudnék együtt dolgozni, hogy „Úristen, már megint itt fogok ülni ezekkel az emberekkel”. Nagyon jó volt a hangulat, és azt kell mondanom, hogy a mai napig baráti érzésekkel gondolok mindkettőjükre. És itt kell megemlítenem még egy kulcsfigurát, aki a KIM akkori közigazgatási államtitkáráként elképesztő hatékonysággal intézte az egyetem megalakulása körüli, sokszor elképesztően bonyolult ügyeket, ő pedig Gál András Levente volt.

Ha az alapkoncepcióban mindenki egyetértett, akkor miről folytak a viták? Mi volt az, ami súrlódást vagy ellentéteket okozott?

Ami a saját helyzetemet illeti, azért ott volt az ember mögött a teljes katonaszakma, a Magyar Honvédség, illetve a HM, akik persze árgus szemmel kísérték figyelemmel, hogy mi történik. Még egyszer hangsúlyozom, azt nem állítanám, hogy mindenki lelkes híve volt ennek a koncepciónak. A többiek helyzetét kevésbé ismertem. Mindig csak annyit tudtam a BM-ről, illetve a közigazgatási oldalról, amit ők elmondtak ott az asztalnál, de abba nem láttam bele, hogy például a rendőrség, a rendőri vezetés hogy élte meg ezt a folyamatot. Nálunk tehát nem volt teljesen feszültségmentes az ügy, sőt, néha elég súlyos kritikákat is kapott a koncepció, leginkább azért, mert a kritikusok értelmezése szerint ezzel az önálló tisztképzésnek vége lett. Ez mondjuk egy érdekes kritika volt, mivel már a ZMNE sem volt a katonai szervezet része, hiszen autonóm intézményként működött, a Szenátus által választott vezetőkkel.

Hárman között egyébként szervezeti, infrastrukturális, jogi és pénzügyi kérdések voltak a meghatározó témák: mi lesz az ingatlanokkal, hogy fog kinézni az egyetem, ki lesz a vezetője, hogy fog felállni a vezetés, hogy fog a belső szakmai egyensúly kialakulni, és főleg milyen lesz az intézményi finanszírozás, melyik tárca mit áldoz be a megalakulás érdekében. Ez utóbbi éles kérdésnek bizonyult, de mint minden mást, ezt is sikerült megoldanunk.

Nyilvánvalóan egy idő után már nem voltunk elegenden hárman. Ahogy egyre mélyebbre ástunk a munkába, a feladatok száma egyre csak szaporodott, egyik probléma hozta felszínre a másikat, és egyre több olyan kérdés merült fel, amelyekhez további szakembereket kellett bevonnunk, akik aztán alattunk összedolgoztak, és összerakták részleteiben az egyes döntés-előkészítő anyagokat.

Az új egyetem neve mikor, miképpen merült fel, hogy alakult ki a konszenzus?

Nem tudom pontosan visszaidézni, hogyan történt a névválasztás – nyilván a munkafolyamatban elérkeztünk ahhoz a pillanathoz, amikor a neven gondolkodtunk. Egyértelmű volt, hogy a közszolgálat az a szó, ami jól lefedi az összes érintett területet. Közszolgálatra képzünk rendészeti és honvédtiszteket, közigazgatási szakembereket. Ennél jobbat és kevésbé szűkítő jellegűt kitalálni, mint hogy Nemzeti Közszolgálati Egyetem, nem nagyon lehet. Biztos, hogy ha felmerülne a változtatás gondolata, lehetőségeimhez mérten kardoskodnék amellett, hogy ez a név maradjon. Mostanra branddé vált az NKE név, amely brandhez időközben a „Ludovika” is csatlakozott. Szóval ezt nagyon jó iránynak tartom.

Ezeknek a tárgyalásoknak a lebonyolítását hogyan kell elképzelni? Egy-egy állomás előtt, gondolom, egyeztetés történt Hende miniszter úrral. Mennyire kapott ön kötött megbízást egy-egy tárgyalásra, vagy milyen mértékben volt szabad keze?

Ebben a projektben mindannyian teljesen ismeretlen területen mozogtunk. Nem volt olyan nemzetközi példa előttünk, amelyet követni lehetett volna. Úttörő szerep volt minden szempontból. Ennek következtében sem én, sem a miniszter úr, de egyik partnerem – Janza tábornok urat és Kis Norbertet is beleértve – sem rendelkezett világos ismeretekkel arról, hogy igazából hogyan kell ezt az egyetemet összerakni.

Ez egy intellektuális kihívás volt – nekünk is, a minisztereknek is, mindenkinek. Tehát azt gondolom, hogy elég nagy volt a felhatalmazás vagy inkább a bizalom mindannyiunk iránt, akik ott ültünk ebben a munkacsoportban, azzal kapcsolatban, hogy jól fogjuk csinálni, jó javaslatokkal fogunk élni. Amikor megalakult a Fenntartói Testület, annak vezetését rotációban félévente váltottuk. Hol én, hol Janza Frigyes, hol Kis Norbert volt az FT vezetője. Folyamatában adva volt, mi lehet a következő lépés, és mik a megvitatandó területek, amelyek feldolgozása egyre tervszerűbbé vált, ahogy egyre jobban kikristályosodott, hogyan is kellene ezt az egyetemet létrehozni. Bármikor konzultálhattam a miniszter úrral – akár kabinetfőnökként, akár miniszteri biztosként közvetlenül neki kellett referálnom. Ő természetesen meghallgatta Fodor Lajos államtitkárt, illetve a téma több alkalommal került miniszteri értekezlet elé, tehát volt egy világos munkafolyamat. De visszaemlékezve: nagy volt a felhatalmazás és a bizalom, tág volt a mozgástér. Én személy szerint is sokat konzultáltam Benkő Tibor akkori vezérkari főnökkel, Kovács József akkori összhaderőnemi parancsnokkal, tehát minden fontos vezető részese volt ennek. Amikor valamilyen szakmai elképzelés felmerült, minden alkalommal hívtam szakértőt, akinek támogatásával mindig eggyel tovább lehetett lépni.

A három intézmény nyilván rendelkezett önálló költségvetéssel, működése anyagi fedezetével. Miképp sikerült ebben megegyezni, ígért-e a kormányzat plusztámogatást? A másik fontos pont a Ludovika-projekt kérdése. Mindez mikor merült fel, és főképp: tartalmilag milyen megoldás merült fel pontosan? Hogyan öltött formát a projekt? Ebben az esetben a történetiség, a Ludovikához való ragaszkodás vagy a Ludovika imidzse játszotta a főszerepet?

A költségvetés bonyolult dolog volt, nehéz volt egyáltalán meghatározni a szükséges kereteket. Logikus lett volna egyszerűen összeadni az egyes integrálódó intézmények aktuális költségvetését, és akkor lesz egy nagyobb összeg... Kezdetben nagyjából ez is történt. A gond az, hogy a későbbiekben az összeadott keretet tekintették

a tervezés bázisának. Ugyanakkor különösen a BM és a HM az egyes intézmények költségvetése mellett sok más címen is költött a tisztképzésre. Így a bázisalapú költségvetésről nagyon hamar kiderült, hogy nem elegendő az integrált egyetem fenntartására. Szerencsére a kormányzat soha nem állt ki a projekt mögül, tehát azt tudtuk, hogy ha baj van, akkor lesz majd megfelelő megoldás. Nagyon erős projekt volt, amelyben három, majd négy minisztérium volt érdekelt. Éreztük, hogy a kormány, sőt személy szerint a miniszterelnök úr is folyamatosan figyelemmel kísérte az egyetem ügyét, tehát innen is erős támogatás mutatkozott. Nem volt egyszerű, mivel nyilván a pénzügyminisztérium nem feltétlenül akart többet adni összesen, mint a megelőző években az egyes intézményekre külön-külön. Komoly dilemma volt ebből kezdetben, de fokozatosan „beérett” a költségvetés tervezése is, megoldódott a finanszírozás. Hasonló nehézségű volt a helyszín kérdése. Nagyon sok minden felmerült, de arra nem emlékszem, hogy valaki a zöldmezős lehetőséget felvetette volna. Elsősorban használaton kívüli állami épületek jöttek szóba, ezzel együtt egészen gyorsan eljutottunk a Ludovikáig.

Ez kinek az ötlete volt?

Jómagam dobtam be az ötletet, természetesen a miniszter úr egyetértésével. Katonaként engem lényegében a pályám kezdete óta foglalkoztatott a Ludovika szellemisége, illetve az épület mint fontos történelmi helyszín. Már főiskolásként, 1993-ban, mint törzsszászlós szakaszparancsnok a Ludovika-szobornál koszorúztunk – engedélyezett módon – az első éves szakaszommal. A Ludovika Fesztivált 2008–2009-ben találtuk ki, 2010 májusában rendeztük meg először. Akkor még Szekeres Imre volt a honvédelmi miniszter, de Ludovika Fesztivál volt az Orczy-parkban, igaz, nagyon szerény körülmények között. 2010 májusában még ezredesként álltam az Orczy-kertben, és vezényeltem le ott a 100 napos ünnepséget. Tehát 2009–2010-ben már jelen voltunk a helyszínen.

Még meg is kérdezte Hende miniszter úr tőlem, hogy Szekeres Imre időszakában ez hogyan valósulhatott meg. Nos, Szekeres miniszter úr kabinetfőnöke akkoriban Szeredi Péter volt. Az egyetem felügyeletét ellátó vezetőként tulajdonképpen tőle jött az engedély, de ő erre egyébként valamiért nyitott is volt, történészként talán nem is volt ellenére a dolog. Sőt, még a kormányváltás előtti időkben megalkult a Ludovika Hallgatói Zászlóalj is. De továbbmegyek, a hallgatói díszöltözetet – a sötétkék mentés piros-kék díszegyenruhát –, amelyet jelenleg is viselnek a hallgatók az ünnepi eseményeken, szintén ekkor engedélyezték. Még én szerveztem meg a belső felmérést, három egyenruha versenyzett, és úgy lett kiválasztva a jelenleg is használt változat.

Ez még a ZMNE-éra volt, nem volt az egyetemmel kapcsolatban semmilyen szervezeti kérdés, így még természetesen nem merült fel az integráció gondolata

sem, a dolog kizárólag a hagyományörzésről szólt. A Ludovika mint az új egyetem helyszínének ötlete már az integrációt előkészítő munkacsoportban merült fel a kormányváltás után. Ekkor dobtam be, hogy miért ne lehetne ott az új campus. Tudtuk, hogy amortizálódik, esik szét az épület, tudtuk, hogy néz ki a környezete, tehát az egész Orczy-kert inkább egy drogtanya volt a szó szoros értelmében akkoriban. Mindenesetre a Ludovika Fesztivál által kicsit bekerült a köztudatba, majd a helyszín kérdésének felmerültével megemlítettem a miniszter úrnak... És ő azt mondta: „dobd be!” Elindult az ezzel kapcsolatos gondolkodás, mert ennél jobb ötlete senkinek sem volt. Azt nem mondanám, hogy nem volt bonyolult a dolog, Gál András Leventétől meg lehet kérdezni, hogy milyen munka volt a helyszínt jogi szempontból „kitisztítani”. Hihetetlen magántulajdonosok, a S.E.F.T. Kft.-től kezdve mindenféle érdekeltség, BKV-telephely, minden, amit csak el lehet képzelni. De ténylegesen nem volt igazán gazdája az egésznek, csak a közpark funkcionált valamelyest, és körülötte volt mindenféle társaság, épület, elég nagy volt a káosz. És ott volt (van) a természettudományi múzeum, amely a legstabilabb használó volt ezek közül. Így indult a dolog, megnéztük, megtetszett mindenkinek, és így lett aztán a Ludovika a helyszín. De az épület átadása idején én már nem voltam pozícióban a HM-ben, a dologból így sajnos kikerültem 2013 közepén. 2016-ig kint voltam Párizsban mint véderőattasé. Jómagam tehát ténylegesen csak az alakulás első két – igaz, legmeghatározóbb – évében vettem részt a történetben, a Ludovikára azután 2019-ben mint campus-főigazgató tértem vissza, akkorra pedig már lényegében szinte minden épület készen volt. 2013 és 2019 között tehát volt hat év, amikor én nem nagyon foglalkoztam a közszolgálati egyetemmel, csak távolról kísértem figyelemmel a történéseket.

2011 közepén elhangzott mint érv az integráció mellett, hogy az egyetem – induló költségvetését tekintve – körülbelül egymilliárd forinttal lesz olcsóbb, mint a három intézmény külön-külön. Az persze nem világos, hogy ez az induló szám aztán mennyire volt megfeleltethető a tényleges büdzsének, amellyel elindult a közszolgálati egyetem...

Én is emlékszem ilyesmire, hogy valaki azt állította, hogy olcsóbb lesz így, de igazából nem volt az elsődleges szempontok között az, hogy olcsóbb legyen. Költségvetési szempontja ennek az összevonásnak nem volt. Egyfelől azért sem lehetett, mert nem volt még campusunk, külön-külön volt mindenki, azokat a helyszíneket továbbra is fenn kellett tartani, így miért lett volna olcsóbb? Az, hogy egypár emberrel kevesebb van a vezetésben, a három intézmény integrációjából adódóan, ezek nem jelenthettek volna milliárdos megtakarítást, legfeljebb néhány tízmillióst. Amennyiben viszont közös képzéseket akarunk, akkor inkább drágább lehetett volna az új egyetem.

Ez leginkább a politikai vita során hangzott el, abban a közegben volt érv.

Igen, mert mindig jól hangzik egy ilyen érv, hogy az új még olcsóbb is ráadásul, de azt gondolom, esetünkben ez nem volt központi kérdés. A költségvetések ráadásul különböző minisztériumoknál voltak, a HM-nél és a BM-nél, és ott volt még a Corvinus is. Inkább azon ment a vita, hogy ki mennyi költségvetési összegről mondjon le. Mennyibe fog kerülni a HM-nek, a BM-nek, mi megy be az egyetem központi költségvetésébe, és mennyibe fog még kerülni a különböző minisztériumoknak pluszban például a hallgatók ellátása. Azt ugyanis soha nem mondta senki, hogy mindent az egyetem költségvetése fog tartalmazni, hanem például a különféle hallgatói juttatásokat a minisztériumok maguknál tartják. Tehát ezek vitatémák voltak, vagyis hogy mekkora összeget, költségvetési bázisösszeget ad át az adott minisztérium a későbbi fenntartónak. A költségvetést tehát nem volt egyszerű összerakni, de a pontos részletekre már nem emlékszem.

Annak, hogy a Ludovikára végül is épp a katonák nem jutottak be, mi volt a hátterében?

Egyfelől a katonai vezetés nem akarta „elengedni” a legkorszerűbb laktanyáját. Azt ne felejtjük el, hogy 2010. júniusban az addigi legmodernebb laktanya átkerült a BM-hez, ez volt a Zách utcai laktanya, amely a Terrorelhárítási Központé lett. Szomszédja egyik a másiknak, tehát volt egy félelem: ha mi esetleg azt mondjuk, hogy költözünk, akkor abban a pillanatban jelentkezhetett volna a Hungária körúti objektumra egy másik igény. Meg talán a katonák sem bíztak annyira ebben az egész NKE-történetben, hogy azt mondják, hogy akkor rögtön költöznénk is. Viszont a hegyen lévő Rendőrtiszti Főiskola meglehetősen lepusztult állapotban volt – aki ismeri, tudja, hogy volt egy központi épület, egy szép zárdaépület, körülötte pedig eléggé hektikus, szocreál épületek, borzasztó állapotban. Ők könnyen mondták azt, hogy szívesen jönnek, de végül ők is egy külső, új fejlesztésben kaptak elhelyezést.

Ez egy taktikai döntés volt, lehet ezt vitatni, de a mai napig azt gondolom, hogy a katonák ragaszkodnának, sőt úgy tudom, a mai napig ragaszkodnak is a Hungária körúti objektumhoz. Volt egy nagyon komoly koncepció, hogy hová költözhetne a katonai kar, de úgy tudom, hogy a katonák nem nagyon akartak mozdulni.

Volt-e a kar tartós maradása esetén fejlesztési koncepció a Hungária körúti laktanyára?

A Zrínyi campusának fejlesztése már 2010 előtt megkezdődött. Nemcsak a 2000-es évek első felében, hanem amikor a volt Bolyai Főiskola campusát sajnálatos módon eladták, vélhetően a pénz egy részéből felfejlesztették azokat az épületeket, ahová

a hallgatók költöztek. Tehát ott voltak felújítások. A Bolyairól egyébként, ahol annak bezárásakor én is szolgáltam, gyalogkötelékben, katonai alakzatban vonultunk át a Hungária körútra. Ez volt a 2009. szeptemberi beköltözés, akkor kitaláltuk, hogy szimbolikusan bezárjuk a Bolyait, de nem buszokkal megyünk át, hanem a Hungária körúton, rendőri kísérettel átgyalogolunk az új helyszínre.

Nem költöztünk rossz körülmények közé, felújított hallgatói épületeket kaptunk. És nagyjából ugyanezzel a lendülettel kaptunk egy teljesen új alakulóteret a Hungárián, amelyiken jelenleg is gyakorolnak. Megkérdezték, hogy mekkora legyen, hogy legyen, hol legyenek a tükrök, tehát egy olyan alakulóteret építettek, amely megfelelt az alaki gyakorlás követelményeinek. Nekünk ott nagy problémánk nem volt, ugyanakkor megértem az aggályokat, mivel a felújítás nem terjedt ki az egész objektumra: a főépület, a civil kollégium, a D épület, ezek rossz állapotban voltak, de ahová a hallgatók költöztek, azt rendbe hozták.

A Hungária körúthoz való ragaszkodásban az is közrejátszott, hogy az ott megszokott szakmai önállóságot nem akarták a katonák feladni. Ráadásul a katonai nevelésnek, kiképzésnek számos olyan specialitása van (kötött napirend, alaki foglalkozások, más képzéseket esetleg zavaró hanghatások, vezényszavak), amelyek miatt a külön elhelyezés még igazolható is. Viszont nagyon örülök annak a legújabb fejleménynek, hogy a vezérkari tanfolyam mégis a Ludovikán kapott elhelyezést, így a katonai képzés jelenléte – méghozzá annak legmagasabb szintjén – mégis megvalósult.

Vannak tehát az önálló telephely mellett szóló szakmai érvek...

Fontos kérdés, hogy képzés minősége szempontjából mi a legjobb. Az nem ördögtől való, hogy egy egyetem több campuson működik, az a kérdés, hogy szakmailag mi mit ér meg. A honvédség azt mondta: az, hogy a Ludovikához legyenek közel, szakmailag kisebb súllyal esik latba, mint hogy önálló laktanyaként tudnak működni és szervezni a képzést a Hungária körúton. Itt megvan a teherautó-kiállítás, megvan, hogyan lehet kimenni lövészetre, megvannak azok a katonai mozgási lehetőségek, amelyeket a Ludovika környékén esetleg nagyon nehéz lett volna megoldani. Ez elfogadható szakmai álláspont, bár én érzelmileg természetesen jobban örültem volna, ha a tisztképzés teljes egészében a Ludovikára költözik.

Visszatérve az egyetem vezetőjének kérdéséhez: civil lett a rektor.

Patyi Andrászt Kis Norbert ajánlotta, kiváló, felkészült szakember.

Ő mikor kapcsolódott be a folyamatokba? Az Ideiglenes Szenátus megalakulása idején, tehát 2011. júniusban, úgy tudjuk, már jelen volt.

Sűrű volt ez az időszak ahhoz, hogy a pontos dátumot felidézzem, de nem a folyamat elején csatlakozott még be, az biztos.

A Fenntartói Testületben nyilván minden minisztérium képviseltette magát. Hogyan állt fel az egyetem új vezetése? Akkor szempont volt-e, hogy a különböző rektorhelyettesek különböző helyekről jöjjenek? Egyáltalán, hogy történt a vezető pozíciók szétosztása, az arra alkalmas személyek kiválasztása? Mennyire vették figyelembe, hogy valaki már vezető pozícióban volt az előző intézményben, illetve mennyire próbáltak új embereket keresni? Hogyan zajlott a folyamat?

Viszonylag könnyen egyezségre jutottunk a személyeket illetően. Nyilvánvalóan a kiegyensúlyozottság szempont volt. Tehát van egy civil rektor, akkor kell legyen rektorhelyettesi szinten legalább egy rendőr és egy katona. A kar tekintetében pedig mindenki a saját logikája szerint dönt. A tisztségek betöltéséről formailag a Szenátus gondoskodott, de volt ennek egy előkészítő szakasza. Olyan jelölteket kerestünk, akik nemcsak nagyon felkészült szakemberek, hanem azonosulni is tudnak az átalakítással. Voltak ugyanis olyanok, akik bár jó szakemberek voltak, de nem tudtak azonosulni az integráció gondolatával, őket sajnos nem lehetett helyzetbe hozni, hisz nem tudták volna jó szívvvel képviselni munkájukban ezt az ügyet. Kari szinten is olyan embert szerettünk volna, aki fiatal, ambiciózus, missziókat is megjárta, így esett a választás jelöltként Boldizsár ezredes úrra mint későbbi dékánra a katonai karon.

Két versengő modell volt: legyenek hivatásrendi rektorhelyettesek – katonai rektorhelyettes, rendészeti rektorhelyettes –, vagy pedig más egyetemhez hasonlóan szakmai rektorhelyettesi pozíciók jöjjenek létre, tehát ne vertikális, hanem horizontális modell alakuljon ki. Végül utóbbi mellett döntöttünk, hogy nincs hivatásrendi rektorhelyettes, hanem rektorhelyettes van, aki adott esetben rendőr vagy katona. Padányi ezredes úr stratégiai és intézményfejlesztési rektorhelyettesként kezdte meg a munkáját, míg Kovács Gábor rendőrtábornok oktatási rektorhelyettesi tisztséget kapott. Köztünk, katonák és rendőrök között ezt lett a felosztás, ezt mindenki elfogadta.

Már az első év során voltak cserék a vezetőségben. Hogy látja az első évet ennek fényében? Az elődintézményekből bekerült vezetők közül többen elmentek...

Az időközben tábornokká előléptetett Padányi József nem ment el, ő és Kovács tábornok úr is sokáig vitte a pozíciót. Jó darabig a kari dékán sem változott, tehát a katonai vonal maradt. A többi területről nem tudok túl sokat, de nem is foglalkoztam mélységében vele. Nyilvánvaló, hogy ha van egy rektor, és kinevezést kap, akkor utána kiderül, hogy kivel tud együtt dolgozni, kivel nem, ki az, aki együttműködő, és ki az, aki nem. Tehát óhatatlanul elindul egy ilyen jellegű mozgás, szerintem ez természetes. Jómagam egyébként 2013. július 1-jén kimentem Párizsba attasénak, onnantól kezdve nem volt tovább közvetlen rálátásom a közszolgálati ügyeimre.

A korábbi oktatói kar mennyiben változott? Az új egyetemen régi oktatók szerepeltek zömmel, vagy jöttek újak is? Nagyarányú létszámleépítésről is lehet tudni. Mi történt pontosan?

Miután az egyetemi karrier olyan dolog, amihez kell egyfajta oktatói előélet, ennek következtében mi azokban gondolkodtunk, akik tudtak is, és akartak is maradni és dolgozni. Másfelől közelítve: hogyan lehet úgy fiatal tiszteket behozni, ha nem vonzó számukra a lehetőség, és nem akarnak adott esetben a tisztképzésben dolgozni, oktatni, tanítani? Hogyan lehet a gyakorlati szakmát behozni, ez minden egyetemnél nagy kérdés.

De alapvetően volt egy oktatói gárda, akik – katonákról lévén szó – végül fegyelmezetten tudomásul vették a változást. Én, amíg oda bejártam, nem tapasztaltam olyan látványos mozgást vagy radikális cserét. Legfeljebb annyit, hogy Boldizsár ezredes urat idővel felváltotta Pohl Árpád ezredes, később tábornok úr. De úgy tudom, a személycserét megelőzően Boldizsár Gábornak le is járt a mandátuma.

Tehát a változás az intézményi kereteket érintette elsősorban, az oktatáson magán nem látszott?

Ne feledkezzünk meg arról, amiben már én is benne voltam, hogy a Ludovika Hallgatói Zászlóalj Ludovika Zászlóalj néven katonai szervezetté alakult, és a Magyar Honvédség hadrendi eleme lett. Ennek következtében a katonai élet szervezése, a katonai nevelés átkerült a Magyar Honvédséghez. Tehát a katonai státuszú hallgató, aki jogviszonyban áll a Magyar Honvédséggel, katonai rend szerint él, napközben pedig végzi egyetemi tanulmányait az NKE-n. Ez azért jelentős változás. Tehát egyfajta kettős jogviszony ez, egyfelől az egyetem hallgatója, annak polgára,

de a háttérben ott a tisztjelölti jogviszonya, vagyis egy katonai szervezet keretében szolgál, és onnan jár egyetemre. Ez a változás már a korai időszakban megtörtént, 2011–2012 folyamán. Emellett természetesen az oktatás minőségének és tartalmának fejlesztése is folyamatosan terítéken volt, amelyet én nagyon szorgalmaztam fenntartói képviselőként és miniszteri biztosként is, de ebből a munkából szintén kikerültem 2013-ban.

A személyi változások kérdéséhez még visszatérve, de a 2011-es évre visszatulva: tudomásunk szerint jelentős változások zajlottak le abban az időszakban. Erre hogy emlékszik vissza, milyen szakmai vagy akár költségvetési érvek mentén ment mindez végbe?

Az már nyilvánvaló volt, hogy katonai oldalon egyetlen kar lesz. Egy katonai kari dékáni pozíció meg egy rektorhelyettesi pozíció lesz katonákkal betölthető magasabb vezetői szinten. Mert ugye korábban több kar volt, több várományos volt különböző pozíciókra, most viszont egy kar, egy kari tanács, egy kari titkárság, tehát mindenből egy. Nyilvánvalóan ez önmagában beindított egyfajta mozgást. Emellett egészen biztosan Padányi tábornok úrnak és Boldizsár ezredes úrnak is volt elképzelése. Elindult a kiválasztási folyamat, amelyben természetesen megkérdezték bennünket is, de alapvetően a vége az volt, hogy mindenből egy maradhatott. Volt, aki elfogadta tanszéki szinten is ezt a lehetőséget, de volt olyan, aki nem értett egyet a szűkítő jellegű változások irányával, és kimondta azt, hogy nem szeretne más, alacsonyabb pozícióban dolgozni. Nyitott volt a szolgálati nyugdíjazási lehetőség, az említettek éltek vele.

Ezek a változások már nyilván a jövőnek is szóltak, és a közszolgálati egyetem személyi állományát is érintették. Egyeztették ezeket a felálló összegytemi vezetéssel?

Hangsúlyozom: kari szinten minden minisztériumnak, szakmai vezetésnek elég nagy önállósága volt. Mint ahogy én sem szóltam bele, és nem is nagyon tudtam, hogy hogyan alakul meg a főiskolából a Rendészettudományi Kar, ugyanúgy ők sem foglalkoztak azzal, miként szerveződik a katonai kar. Szerintem már a dékáni szint sem váltott ki nagyobb érdeklődést, hasonlóképp nem igazán szólt bele senki, hogy lefelé hogyan szerveződik meg az adott kar, csak az alapelvekben állapodtunk meg. Volt egy struktúra, egy elfogadott SZMSZ, de hogy személyek szintjén ez kiket jelentett, ebbe egymás területét illetően nem nagyon szóltunk bele. Nem tudom, hogy Patyi András, amikor rektor lett, foglalkozott-e személyi kérdésekkel alacsonyabb szinten. Én úgy emlékszem, hogy amíg én 2013-ig ott voltam, nem igazán szólt bele a szakterületi személyi kérdésekbe. Szakmai alapon mindenki

kialakíthatta a saját szűkebb világát, és ez azután összeállt egygé. Az elején még bástyák voltak, különböző helyeken elhelyezve. Gondolom, a mai napig tart még az összeszkás, ehhez hosszabb idő kell.

A honvédtisztképzést tekintve általában, annak lehetőségeit és az eredményeket figyelembe véve bevált az NKE az ön megítélése szerint?

Erre megint csak két válasz van. Jómagam „nyakig” benne voltam a tisztképzésben: szolgáltam még az önálló a főiskolán, majd a ZMNE főiskolai karán, végül a teljesen integrált egyetemen is. Láttam a ZMNE-t meg a közszolgálati egyetemet is, hasonlóképp a Ludovika Zászlóalj megalakulását. Mindig a katonák oldalán, vezetőként voltam ebben a rendszerben, most mindegy, hogy éppen tagozat- vagy zászlóaljparancsnokként, esetleg hallgatói századparancsnoként. A századosi rendfokozattól egészen az ezredesig szolgáltam a tisztképzésben. Az megint fontos, hogy én nem tanárként szolgáltam. Pontosabban volt, hogy oktattam, de csak nagyon kis megbízásokkal, például jogot tanítottam. De nem voltam a szó szoros értelmében tanár. Az tény, hogy főleg a ZMNE időszakában – mint erre korábban utaltam – egy idő után eléggé távol került a szakmától az egyetem. Kialakult egy mikrokörnyezet (belső karrierutak, oktatói, tanári karrierutak), ami nem volt feltétlenül összhangban a katonai alakulatok és az ott folyó munka rögzültségével. Én így láttam. A tisztképzésben oktatók közül sokan már nem is tudták, hogy mi van a csapatnál, nem is nagyon szolgáltak csapatnál – mindig ezek voltak a kritikák. Ez azért gondolom – remélem –, mostanra sokat változhatott.

Szerintem fontos része a katonatisztté válásnak, hogy milyen körülmények között folyik a katonai nevelés a napi élet szintjén: a reggeli rutin, a délutáni rutin, a gyakorlatok, az alakfi foglalkozások, amelyek nem feltétlenül részei a szűken vett oktatásnak. Azonban ez a katonává válás, a katonai szocializáció terepe, amely legalább annyira fontos, néha még fontosabbnak is tűnik, mint az, hogy tulajdonképpen az órán mit sajátít el a hallgató. A gyakorlat sok mindent felülír.

Viszont én még olyat nem nagyon hallottam, hogy egy csapatnál szolgáló katona ne ítélte volna meg negatív módon a képzést, meg a kijövő, első beosztásukba kerülő tisztek felkészültségét. Mert ő a régi tiszt, aki már természetesen mindent tud, aki pedig érkezik, az a fiatal, az új, a tapasztalatlan, a „kopasz”. A szenioritás elve mindig benne volt a katonákban, szerintem ez valahol természetes is. Az ellenállás magva, amennyiben létezik, jelenleg is az lehet, hogy az új általában nem jó. El tudom képzelni, hogy sokan úgy ítélik meg ezt a mai napig is, hogy az NKE-n belül a tisztképzés minősége nem javult.

Ez persze inkább szakmai kérdés. A mindenkori vezérkari főnököknek mindig lehetőségük volt javaslatokat tenni. Ha egy vezérkari főnök jobb javaslattal áll elő, vagy nagyon mást akart volna, akkor nyilván sokkal nehezebb lett volna levezényelni

a változást. Annyira azért senki nem gondolta autonóm szereplőnek az oktatásért felelős vezetőt, hogy azt mondja a vezérkari főnöknek vagy a kiképzési főnökének, hogy ezt nem így csináljuk, mert mi jobban tudjuk.

Úgy tudom, hogy már tervben van, amit régóta javasoltam, hogy úgynevezett „kétsapkás” modellben töltsé be tisztét a katonai dékán. Egyfelől katonai vezetőként, betagozódva a Magyar Honvédség vezetési rendszerébe, aki ebben a szerepben előjárója a Ludovika Zászlóaljnak, másfelől az egyetemi kar első embereként, dékánjaként, a katonai felkészítés felelőseként. Ezzel egy kézbe kerülhet a katonaélet szervezése és az oktatás, ami jó konstrukció lehet, mert egyfelől dékán, másfelől parancsnok, aki a tanárokat és mindenkit egyfajta katonai logika szerint tud koordinálni, a tisztjelölt pedig egységes szemléletű felkészítést kap, nincs kettősség.

Most is kérdés, hogy a Ludovika Zászlóalj az egyetemhez vagy a Honvédséghez tartozzon-e.

Megítélésem szerint a zászlóalj jó helyen van, vagyis én meghagynám az MH kötelékében. Tehát a dékán a Magyar Honvédség egy adott parancsnoki státuszát birtokolja, az egyetemen meg dékán, egyfajta jó értelemben vett kapocsként működik.

Hogylátja, kikerültek-e olyan elemek a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar képzési portfóliójából, amelyekről utóbb bebizonyosodott, hogy jobb lett volna, ha mégis maradnak?

Egyebek mellett a pénzügyes és a mérnöki képzések létjogosultságának kérdése jelent örök témát, ez egy igazi hitvita. Hogy mi a jobb, az megközelítés kérdése. Képezni egy mérnököt mondjuk a műszaki egyetemen katonai ösztöndíjjal, majd integrálni egy kiegészítő katonai képzéssel és azt mondani: itt vagy például mint civil hídépítő mérnök, kapsz egy jó fizetést, kiszámítható karrierlehetőséget és egyenruhát, és még egy plusz szakmai képzést is arra, hogy – kicsit leegyszerűsítve – mi a különbség a civil híd meg a katonai híd között, illetve mi ennek a műszaki feladatnak a harcászati szerepe. Vagy pedig fenntartok egy műszaki portfóliót, 80 százalékban azt oktatom, mint a műszaki egyetemen, a maradék 20 százalékért pedig fenntartom a teljes rendszert. Én az előbbit szorgalmaztam, a mellett a megoldás mellett álltam és állok ki a mai napig, mert úgy gondolom, hogy ez a hatékonyabb út.

A pénzügyes képzést tekintve még inkább ez a véleményem. Soha senki sem tudta meggyőzően elmagyarázni nekem, hogy mi a különbség a katonai pénzügyes és a civil pénzügyes feladatai között a mai modern világban. A számla az számla, a papír az papír, a pénz az pénz. Hogy én ezt tankra költöm vagy nadrágra, nagy vonalakban mindegy, persze a beszerzési eljárásban lehetnek akár jelentős különbségek

is, de ez még nem indokolja egy teljes képzési rendszer fenntartását. Rendben van, aki beöltözött, azt jobban lehet mozgósítani, behívni, ezt megértem. De az erősen kérdéses, hogy mindezért fenn kell-e tartani külön egy katonai pénzügyes képzési rendszert, oktatókkal, tantermekkel, tanárokkal, miközben nagyjából ugyanazt tanulja meg, mint például a Corvinus Egyetemen.

Bár nem tudom, éppen most mi a helyzet ezekkel a képzésekkel, de én továbbra sem látom, hogy miért kellene külön rendszert fenntartani, annak minden pénzügyi és személyügyi következményével együtt. Ehelyett úgy gondolkodnék: Mennyi pénzügyesre van szükségünk három-négy év múlva? Nyolc. Akkor most kicsit több, mondjuk tíz helyet megvásárolunk a Corvinustól egy együttműködési megállapodás keretében, katonai ösztöndíj lehetőségével.

Meg lehet szervezni úgy a képzést, hogy kész katona jön ki ötödév végén ugyanúgy, mintha bent lenne nálunk. Tehát a véleményem az volt: arra képezzünk, amit nem lehet máshol, máshogy megoldani. Meg kell vizsgálni, hogy mely képzések azok, amelyek már nagyobb részben katonai szakmai oktatókat igényelnek, és azt természetesen magunk csináljuk meg. Mondok egy konkrét példát: a lőtt seb egy katonai jellegű sérülés – de ha egy katona influenzás, annak a kezeléséhez már nem kell katonaorvosnak lenni. Nyilván a katonai egészségügynek van számos olyan ága, amelyhez külön képzés szükséges az adott területen. De ahhoz nekünk nem kell orvosképzést folytatni az NKE-n, hanem az orvosi egyetem hallgatóit kell specializálni, hogy a katonai egészségügyben tudjanak elhelyezkedni, aztán egy jó ajánlatot kell nekik tenni, hogy be is öltözzenek.

A fegyverek gyártása és tervezése azért egy speciális terület...

De miért lenne csak katonai? Ahhoz sem kell feltétlenül öt évig bent ülni egy katonai képzési intézményben. A műszaki egyetemmel együttműködve lehetne egy specializációt indítani, ahol egyébként tanítanak katonák is. Nem kell ehhez, hogy feltétlenül a közszolgálati egyetemen valósuljon meg maga a képzés. Ez az a kérdés, amiben filozófiai, megközelítésbeli meg persze költségvetési megközelítésbeli különbség van. Nagyon sok része van ennek a kérdésnek, érdemes boncolgatni.

Az NKE keretében a három hivatásrend konvergens irányt vett, az átjárhatóság biztosításának ígéretével. Aki elhagyja például a honvédelmi pályát, az elhelyezkedhet a közigazgatásban, és ott boldogulhat. Mindez mennyire bizonyult erős érvelésnek az integrációval kapcsolatos idegenkedéssel szemben? Ráadásul megváltoztak a nyugdíjazási szabályok is az alakuláskor.

Ez kardinális kérdés, örülök, hogy feltette. A téma már átvezet a másik, akkori miniszteri biztosi funkciómba, és elsősorban a honvédségi életpályamodellt érinti.

A kérdése által is sugallt közös közszolgálati életpályamodellnek éppen az egyetem adhatja a bázisát. Jó néhány országban úgy van, hogy a kiérdemesült katona a közigazgatásban tudja folytatni pályafutását, és még örülnek is, mert hoz egy olyan szemléletet, rendszeret, amely az új munkakörében kamatozik. Az NKE megalakításának és az egész egyetem filozófiájának pont ezt az igényt kellene minden lehetőségével szolgálnia, ez adna stabilitást és kiszámíthatóságot, különösen a fegyveres testületeknél szolgálóknak, akiknek az egyenruhás karrierje gyakran a nyugdíjaskor elérése előtt különféle okok miatt véget érhet. Egy közös törvény kidolgozása is elindult, aztán ez a folyamat valamiért elakadt. De volt ilyen szándék, hogy legyen közös közszolgálati életpályatörvény, amely ezeket a kérdéseket szabályozza.

Alakult egy tárcaközi munkacsoport is.

Igen, volt egy tárcaközi munkacsoport is, és én nagyon nagy híve lettem volna, hogy az átjárhatóság törvényi szinten is megvalósuljon. Ez ugyanis jó megoldás a teljes életpálya kitöltésére a közszolgálatban. Mint arra a magam pályájával is példa lehetnék: holnapután megint katonaként reaktiválhatnának adott feltételek között, miközben én jelenleg önkéntes tartalékosként itt ülök egy civil állásban, kancellári, tehát igazgatási pozícióban. De fordítva is igaz, nekem – az érzelmi oldalát nem számítva – nem volt probléma levetni az egyenruhát például a kabinetfőnökség idejére, amikor a szolgálat jellege éppen ezt követelte meg. Ez megint csak paradigma kérdése, hogy miként tekintünk egy katonai karrierre, főleg, ha ez 65 éves korig kellene hogy tartson. Nyilvánvalóan nem lehet valaki főhadnagyként 65 éves korig szakaszparancsnok. De ha mi fel tudunk vázolni egy 65 éves korig (nyugdíjig) tartó utat, amelyben nem mindig vagy katona, hanem lehetsz akár igazgatási állásban, vagy lehetsz rendőr, akár katasztrófavédő, aztán lehet, hogy visszaöltözől katonának, mert ez a következő lépcsőfok, akkor ez komoly megtartóerőt jelent a közszolgálat számára.

Persze vannak olyan specialitások, amelyeket nem lehet egyszerű cserével megoldani. De ki lehet alakítani olyan tanfolyami mátrixot, amely az egymáshoz közeli szakterületek vonatkozásában kezelheti ezt a kérdést is. Meg lehet nézni a 45-50 éves korban nyugdíjba ment katonákat. Ha valaki nem találta meg a számítását, akkor sok esetben fokozatosan leépül, mert nem tud mit kezdeni az életével. Nyugdíjas, tehát megvan a státusza és a pénze. De hát kinek kell egy 50 éves nyugdíjas? Ez nem jó a társadalomnak, nem jó az egyénnek sem. Emellett az sem jó, ha nyugdíjaskor előtt nincs lehetőség biztonságosan kilépni a rendszerből. Egy karrierutat fölfelé, kifelé, jobbra-balra meg lehet, meg kell tudni rajzolni. Pontosan az a lényege a katonai (vagy más közszolgálati) pályának, hogy stabil legyen, álljon az egyén mellé, aki a köz szolgálatára tette fel az életét, ne engedje el a kezét. Hogyha a köz szolgálatába állsz, akkor van egy 65 éves korodig, a nyugdíjig tartó stabil életpályád, ha te

is úgy akarod. Ha jól dolgozol és teljesítesz, fizikailag rendben vagy, akkor kapsz lehetőséget, a rendszer senkit nem hagy az út szélén, aki a haza szolgálatába állt. Ezt kellene kialakítani, és ez az elem még nem kiforrott. A közszolgálatban dolgozó HR-szakembereknek tehát nem elsősorban „papírgyárosnak” kell lenniük, hanem menedzsereknek, akik segítenek megrajzolni a nyugdíjig tartó karrierutat az ott szolgálóknak, amennyiben ezt ők is igénylik. A közszolgálati egyetem egyértelműen ennek a karriermodellnek a képzési bázisa kell hogy legyen.

Mint említette is, 2013-ban ment el, és 2016-ban jött vissza, amikor campusigazgató lett. Milyen változásokat lát a két időpont között, hogyan látja a közszolgálati egyetem fejlődését? Melyek azok a különbségek, amelyek szembetűnőek?

Egyfelől nagy változás, hogy 2013-ban, amikor elmentem, még nem volt meg a Ludovika Campus. A helyszín nagyon sok mindent meghatároz. Mindig azt szoktam mondani, hogy lehet egy kocsmában és egy ötcillagos étteremben is enni, de ugyanaz az ember máshogy öltözik és viselkedik az egyikben, illetve a másikban. Ha egy talponálló kocsmában van, ahol megeszi a hamburgerét, nyilván akkor feltűri az ingujját, és úgy eszik, és a másik helyen is próbál a környezethez idomulni, és máshogy viselkedik. Nagyon fontos, hogy hol van a képzés, milyen körülmények között valósul meg. Ez nevel, ez sok mindent meghatároz. A Ludovika nagy változás, egy stratégiai lépés, ez vitathatatlan. A másik, ami most szembetűnő nekem kívülállóként, hogy a közszolgálati egyetem jelen van a társadalom különböző szegmenseiben. Ha szakértőt kérdeznek, sokszor az NKE oktatója nyilatkozik. Van tehát ilyen téren is felhajtóereje az egyetemnek. A harmadik változás, amit én látok, az együttműködés. Nem érzem már azokat a feszengéseket, amelyek 2013 környékén még megvoltak: én itt most hova üljek, ki is vagyok én tulajdonképpen, kit hogyan szólítsak? Mára már gond nélkül együtt tud működni egy katona, egy rendőr, egy katasztrófavédő és egy civil. Megszűnt a széttartás, munkatársi viszonyok úgy alakultak át, hogy természetes együttműködések vannak.

Egyetemi díszpolgárként mindig meghívást kapok az éves közös közszolgálati gyakorlatra. Egy ilyen közszolgálati gyakorlat nagyon komoly dolog, hatalmas koordinációt igényel. Ha nemzetközi tapasztalatokat kell mondani, én hasonlóan vettem részt a párizsi vezérkari tanfolyam zárógyakorlata keretében. Ott úgy csinálták meg, hogy hermetikusan elzártak mindenkit a külvilágtól, létrehoztak egy mikrovilágot, amelyben volt polgármester, püspök, politikus, mindenki. Közben zajlott egy fiktív háború, zajlottak az események a sajtóban, meg a „valóságban” is, a helyi „püspök” jött, és tárgyalt például a katonai vezetőkkel, jött a „polgármester”, humanitárius kérdések merültek fel, számos olyan probléma, amit kezelni kellett.

Lejátszottunk gyakorlatilag egy miniháborút öt-hat nap alatt, és mindenkinek megvolt a pozíciója – nekem is –, amelyben dolgozott.

Amit mi csinálunk az NKE-n (vagyis amit utoljára láttam), talán még kezdetlegesebb ennél, nem olyan szofisztikált, mint kint, ahol régi tapasztalatok alapján végzik, de egy ilyen közszolgálati gyakorlatnak óriási ereje tud lenni. Mindenki látja, hogy dolgozik a másik, mit csinál, tudja, hogy kihez kell fordulni, nem keresi a kilincseket. Ezeknek a fogaskerekeknek az összekapcsolódása az, amit én most látok, így kívülről nézve. Jó a helyszín, az együttműködés olajzottabb, mindenki elfogadja a másikat annak, ami.

Nem az történt, amit sokan jósoltak, hogy a rendőr- vagy katonatiszt-hallgató fegyelmetlenebb lett ettől. Ellenkezőleg, éppen azt látom, hogy a szinergiák kezdenek éledezni és működni ebben az új szisztémában. Megtanulják a közös munkát, és amikor kikerülnek a képző intézményből, „éles” helyzetben is tudni fogják, hogy kihez forduljanak, kit milyen témában kell keresi, hogyan kell szólítani. Esetleg még személyesen is ismerni fogja az egyetemről a vonal másik végén ülő szakembert. Ez jó a munka hatékonysága szempontjából, jó az állam működése szempontjából. Azt gondolom, hogy bátor lépés volt, amikor ezt az integrációt elindítottuk. Úttörők voltunk nemcsak európai, de világszinten is. Szerintem nagyot alkottunk, büszke vagyok arra, amit elértünk.

Köszönjük a beszélgetést!

Az interjút készítette: Petrik Iván, Szécsényi Mihály és Toldi Lóránt